

Milieueffectrapportage Omgevingsvisie Katwijk

Samenvatting

projectnummer 0418447.00
definitief
19 december 2017

Milieueffectrapportage Omgevingsvisie Katwijk

Samenvatting

projectnummer 0418447.00

definitief revisie bij MER rev1.0
19 december 2017

Auteurs

dr. ir. L.T. Runia
J.J. Verhoeven MSc

Opdrachtgever

Gemeente Katwijk - Ruimte en Veiligheid
Postbus 589
2220 AN Katwijk Zh

datum vrijgave	beschrijving revisie bij MER rev1.0	goedkeuring	vrijgave
_____	definitief	J.J. Verhoeven MSc.	drs. T. Artz

Inhoudsopgave

		Blz.
1	Opzet van het MER	1
2	Ambities en doelstellingen Omgevingsvisie Katwijk	2
3	Beoordelingskader	3
4	Foto's van de leefomgeving	5
4.1	Exogene factoren	5
4.2	Beoordelingen huidige situatie en referentiesituatie	5
4.3	Overzicht	7
5	Beoordeling van de voornemens in de omgevingsvisie	10
5.1	Conclusies per doelstelling	10
5.2	Kansen en risico's	13
6	Aanbevelingen	14
6.1	Inhoud	14
6.2	Proces	15

1 Inleiding

De milieueffectrapportage¹ bij de Omgevingsvisie Katwijk zorgt ervoor dat het milieubelang vroegtijdig in de visievorming is meegewogen. Het is aan de ene kant een beschouwing van de gevolgen voor het milieu van de voornemens uit de omgevingsvisie. Aan de andere kant wordt met het MER het beoordelingskader op poten gezet dat nodig is om bij de verdere concretisering en uitwerking van de omgevingsvisie de milieugevolgen op een passende manier mee te wegen. Tevens is dit de basis voor de monitoring en evaluatie van de omgevingsvisie.

Bij het opstellen van de omgevingsvisie is reeds de (m.e.r.-)methodiek gebruikt die past bij het werken met de toekomstige Omgevingswet. Vanuit de huidige “stand van Katwijk” en de trends en ontwikkelingen die in de toekomst op de leefomgeving af komen, zijn doelstellingen en strategieën uitgewerkt die passen bij de ambities van de gemeente. Hiermee is voorgesorteerd op het gebruik van de omgevingsvisie als overkoepelend, integraal beleidskader voor toekomstige ontwikkelingen.

Om de m.e.r.-procedure vervolgens maximaal in te zetten als middel om de milieubelangen mee te wegen in het planproces, is er voor gekozen om met het MER (het milieueffectrapport) een beoordelingskader voor toekomstige ontwikkelingen neer te zetten. Dit beoordelingskader borgt een passende afweging van de milieugevolgen bij de verdere planvorming. Om verdere invulling te geven aan dit beoordelingskader zijn in het MER vijf stappen gezet:

1. Van doelstellingen naar een objectief beoordelingskader
2. Bepalen van de referentiesituatie en de belangrijkste exogene factoren
3. Het maken van foto's van de leefomgeving nu en in de toekomst
4. Het trekken van conclusies over aandachtspunten in de leefomgeving
5. Het beoordelen van het doelbereik, kansen en risico's van het voornemen in de omgevingsvisie

Het resultaat bestaat uit zogenaamde foto's van de leefomgeving, een beoordelingskader en een beschrijving hoe met deze instrumenten kan worden omgegaan. Deze helpen inzicht te bieden in de haalbaarheid en verenigbaarheid van verschillende doelstellingen, maatregelen en keuzen. Wanneer in de toekomst omgevingsplannen, projecten of programma's worden voorbereid vormen omgevingsvisie en MER samen het kader voor verdere uitwerking, beoordeling en

Milieueffectrapportage Omgevingsvisie Katwijk	2
1 Inleiding	1
2 Doelstellingen	2
3 Beoordelingskader	2
4 Foto's van de leefomgeving	4

¹ Met milieueffectrapportage (afgekort als de m.e.r.) wordt de gehele procedure bedoeld. Onderdeel van m.e.r. is het opstellen van het milieueffectrapport (afgekort als het MER)

4.1	Beoordelingen huidige situatie en referentiesituatie	4
4.2	Overzicht	6
5	Beoordeling van de voornemens in de omgevingsvisie	7
5.1	Conclusies per doelstelling	7
5.2	Kansen en risico's	10
6	Aanbevelingen	10
6.1	Inhoud	10
6.2	Proces	12

toekomstige m.e.r. procedures. Daarnaast biedt het MER een handvat voor periodieke monitoring, evaluatie en actualisatie van de omgevingsvisie.

2 Doelstellingen

Katwijk wil een **sociale, innovatieve en duurzame** gemeente zijn. Deze drie pijlers vormen samen de overkoepelende ambitie van de omgevingsvisie en zijn daarmee richtinggevend voor toekomstige beleidsvorming. De omgevingsvisie gaat over de fysieke leefomgeving, maar heeft nadrukkelijk ook relatie met sociaal-economische aspecten. De drie pijlers van de ambitie zijn vertaald naar ruimtelijke aspecten en nadrukkelijk gericht op versterking van de ruimtelijke kwaliteit. Vanuit de geformuleerde opgaven en de ambitie om te bouwen aan een sociale, innovatieve en duurzame gemeente zijn zeven doelstellingen geformuleerd:

- Doelstelling 1. Versterken en innovatiever maken van de economie
- Doelstelling 2. Een energieneutraal en klimaatbestendig Katwijk in 2050
- Doelstelling 3. Versterken en verduurzamen bestaand stedelijk gebied met behoud van groene kwaliteiten
- Doelstelling 4. Bouwen aan inclusieve kernen met sterke sociale samenhang
- Doelstelling 5. Kiezen voor duurzame en veilige mobiliteit
- Doelstelling 6. Ontwikkelen van een gezonde en veilige gemeente
- Doelstelling 7. Benutten van Katwijkse historische en landschappelijke kwaliteiten en erfgoed

3 Beoordelingskader

Op basis van de thema's behorend bij de doelstellingen, aangevuld met de (daarin ontbrekende) thema's voor de fysieke leefomgeving, is een beoordelingskader uitgewerkt met indicatoren per thema. Op basis van de bijbehorende indicatoren is inzicht te verkrijgen in de mate waarin de verschillende doelstellingen worden bereikt. De uit te werken programma's en beleidswaarden en de verdere planvorming op lokaal niveau bieden de mogelijkheid tot sturing.

De indicatoren hebben veelal een rol in het bereiken van verschillende doelstellingen. Door het uitwerken van een doelenboom kan inzicht worden gekregen in deze relaties. De lijst van indicatoren is niet limitatief.

Tabel 1: Beoordelingskader met indicatoren per thema.

Doelstelling	Thema's	Indicatoren
1. Versterken en innovatiever maken van de economie	Economie en bedrijvigheid	omvang werkgelegenheid (in verhouding tot beroepsbevolking)

		omvang hoogwaardige werkgelegenheid (als aandeel van totale werkgelegenheid) opleidingsniveau jeugdwerkloosheid
	2. Een energieneutraal en klimaatbestendig Katwijk in 2050 	Energie Klimaat bestendigheid
3. Versterken en verduurzamen bestaand stedelijk gebied met behoud van groene kwaliteiten 	Inrichting openbare ruimte	oppervlak stedelijk groen (absoluut en als percentage van areaal stedelijk gebied) kwaliteit stedelijk groen gebruikswaarde stedelijk groen
4. Bouwen aan inclusieve kernen met sterke sociale samenhang 	Wonen en voorzieningen	kwaliteit van de woningvoorraad kwantiteit van de woningvoorraad voorzieningenniveau in de kernen
5. Kiezen voor duurzame en veilige mobiliteit 	Mobiliteit	gebruik (fossiele) energie voor mobiliteit modal shift auto – fiets - OV beschikbaarheid OV fiets en wandelstructuren (kwaliteit en kwantiteit) knelpunten verkeersveiligheid bereikbaarheid van woon –en werkgebieden (doorstroming van het verkeer, bereikbaarheidsindex) beschikbaarheid parkeervoorzieningen beschikbaarheid voorzieningen duurzame automobilititeit (oplaadplekken e.d.)
6. Ontwikkelen van een gezonde en veilige gemeente 	Gezonde leefomgeving	luchtkwaliteit geluidbelasting slaapverstoring door geluid externe veiligheid voorzieningen voor sport en spel openbaar groen gezonde mobiliteit
7. Benutten van Katwijkse historische en landschappelijke kwaliteiten en erfgoed 	Landschap, cultuurhistorie en archeologie	landschappelijke structuren en waarden kwaliteit van erfgoed (monumenten cq objecten) kwaliteit van historische structuren beleefbaarheid van erfgoed kwaliteit van het bodemarchief aardkundige waarden
Overige thema's 	Natuur	staat van instandhouding beschermde natuurgebieden NNN en Natura 2000 beschermde soorten biodiversiteit bodemkwaliteit

	Bodem en water	bodemopbouw
		grondwatersysteem: kwalitatief
		grondwatersysteem: kwantitatief
		waterbergend vermogen

Noot: Ter identificatie zijn de iconen gebruikt die ook in de Omgevingsvisie Katwijk worden gehanteerd voor de zeven doelstellingen, aangevuld met iconen voor klimaatbestendigheid, natuur en bodem en water. Deze worden in het MER gebruikt in de beoordelingsmethodiek.

4 Foto's van de leefomgeving

Op basis van een beschrijving van de doelstelling in de Omgevingsvisie, de huidige situatie met betrekking en de relevante exogene factoren, beleid en autonome ontwikkelingen zijn foto's van de leefomgeving uitgewerkt. Met deze foto's wordt een basis gelegd voor een monitoringsprogramma en wordt duidelijk op welke thema's actie benodigd is om de doelstellingen te behalen en/of knelpunten op te lossen.

Katwijk zal te maken krijgen met autonome externe invloeden waarop de gemeente geen invloed kan uitoefenen: exogene factoren. Met deze (grotendeels onzekere) factoren dient rekening gehouden te worden bij het maken van foto's van de leefomgeving. De vier voornaamste exogene factoren die de fysieke leefomgeving (kunnen) beïnvloeden zijn economie, demografie, technologie en klimaatverandering. Bij het bepalen van de aandachtspunten in de referentiesituatie is gebruik gemaakt van een gevoeligheidsanalyse ten aanzien van deze factoren.

4.1 Beoordelingen huidige situatie en referentiesituatie

Doelstelling 1. Versterken en innovatiever maken van de economie

De huidige situatie is niet zorgwekkend, maar kent wel aandachtspunten. Deze liggen met name in een laag opleidingsniveau en een gebrek aan innovatiekracht. Het beleid is er op gericht om de bestaande sectoren vitaal te houden en het opleidingsniveau te verhogen, maar als gevolg van exogene factoren is de verwachting dat de werkgelegenheid onder druk komt te staan. Met de beschikbare ruimte voor werkpark is er een goede kans om de behoefte aan hoogwaardige werkgelegenheid te voldoen. Al met al zijn er kansen om de situatie te verbeteren, maar de autonome ontwikkeling is naar verwachting overwegend negatief, waardoor actie benodigd is om de doelstelling te kunnen behalen.

Doelstelling 2. Een energieneutraal en klimaatbestendig Katwijk in 2050

Katwijk is niet klimaatbestendig. Dit is nu een aandachtspunt, maar omdat scherpere normen zullen worden gesteld én het klimaat nog meer zal veranderen, wordt dit een knelpunt. De autonome ontwikkeling is negatief.

Energieneutraliteit is nog ver weg. De huidige situatie afgezet tegen de doelstelling levert daarom een negatieve beoordeling op. Er is sprake van een autonome positieve trend en bij voortzetting van het huidige beleid wordt die versterkt. Het is echter niet te verwachten dat dit ertoe leidt dat de hoge ambities worden behaald.

Doelstelling 3. Versterken en verduurzamen bestaand stedelijk gebied met behoud van groene kwaliteiten

De huidige situatie is in orde, maar niet op het gewenste ambitieniveau. Er is ruimte voor verbetering. Met name de verhouding tussen verhard en onverhard oppervlak kan in de toekomst een knelpunt gaan worden, voor zover het dat nog niet is vanwege klimaatbestendigheid. Anderzijds

is beleid van toepassing waardoor een autonome bijdrage aan de doelstelling wordt geleverd. Autonom is er dan ook sprake van een lichte verbetering.

Doelstelling 4. Bouwen aan inclusieve kernen met sterke sociale samenhang

De huidige situatie is goed. Er is nog verbetering mogelijk, maar de huidige situatie is in principe goed. Door de verwachte ontwikkeling van de bevolkingsopbouw en huishoudensamenstelling is te verwachten dat de huidige voorzieningen niet voldoen aan de toekomstige wensen. Er is dan ook een autonome neerwaartse beweging te verwachten. Met de ontwikkeling van Locatie Valkenburg is er wel de mogelijkheid om een deel van de veranderende vraag op te vangen.

Doelstelling 5. Kiezen voor duurzame en veilige mobiliteit

In de huidige situatie is er sprake van enkele knelpunten. De bereikbaarheid van de kust staat onder druk, maar ook op gebied van fietsen en parkeren bestaat er een behoefte. Met de aanleg van de RijnlandRoute wordt er een positieve impuls gegeven aan de bereikbaarheid. Door autonome en exogene factoren is de verwachting echter dat de infrastructuur in de toekomst niet aan de vraag zal voldoen.

Er is sprake van een autonome opwaartse trend in het gebruik van duurzame vervoermiddelen. Wanneer de infrastructuur hierop niet aangepast wordt, zal deze trend afgezwakt worden.

Doelstelling 6. Ontwikkelen van een gezonde en veilige gemeente

Op het thema gezondheid van de leefomgeving scoort Katwijk vrij slecht. De milieuhinder en de gezondheid van de bewoners zijn beide aandachtspunten. Als gevolg van beleid en technologische vooruitgang wordt de invloed van het wegverkeer op de gezondheid naar verwachting minder. Daar staat tegenover dat het thema gezondheid meer invloed zal gaan ondervinden van de inrichting van de leefomgeving en zaken als klimaatverandering en economische ontwikkeling. Er ontstaan daarmee risico's. De maatschappij past zich hierop echter ook aan. Er worden al met al geen grote autonome veranderingen verwacht op dit thema in het algemeen, maar wel significante veranderingen op onderdelen.

Doelstelling 7. Benutten van Katwijkse historische en landschappelijke kwaliteiten en erfgoed

De waarde van het Katwijkse erfgoed wordt momenteel onvoldoende benut. Het erfgoed is wel aanwezig, dus er is geen sprake van grote knelpunten. Landschap, cultuurhistorie en archeologie staan echter bij vrijwel elke ontwikkeling onder druk. Met bestaand beleid en het Masterplan Romeinen in Katwijk wordt beoogd het erfgoed te behouden en versterken. Er ontbreekt nog wel prioritering ten opzichte van andere thema's, waardoor de verwachting is dat zowel negatieve als positieve ontwikkelingen plaats zullen vinden.

Overige thema's

De natuur en de biodiversiteit staat onder druk en kent een neerwaartse trend. Natura 2000-gebieden worden echter goed beschermd, waardoor daar een lichte positieve trend te zien is. Voor Katwijk geldt dat voor de duingebieden. De druk op de natuur zal blijven bestaan en het is niet in de lijn der verwachting dat bestaande knelpunten echt worden opgelost. Het is wel denkbaar dat natuur meer prioriteit krijgt en dat de neerwaartse trend (op termijn) wordt omgebogen.

Het thema bodem kent geen belangrijke aandachtspunten op het schaalniveau van de omgevingsvisie. Het thema wordt afdoende meegewogen in ontwikkelingen met behulp van het vigerende beleidskader. Voor water geldt dat niet. Het watersysteem is gevoelig voor sterke neerslag. Onder andere hierdoor zijn er knelpunten in de (zwem)waterkwaliteit. Door klimaatverandering zal dit knelpunt belangrijker worden en is er bovendien risico op negatieve effecten op het grondwater. Er is dan ook een negatieve trend te verwachten. Anderzijds zijn maatregelen al in beleid opgenomen, die ertoe kunnen leiden dat de nu bestaande knelpunten worden opgelost.

4.2 Overzicht

In het schema in figuur 4.2 zijn de beoordelingen van de huidige situatie en referentiesituatie samengevat.

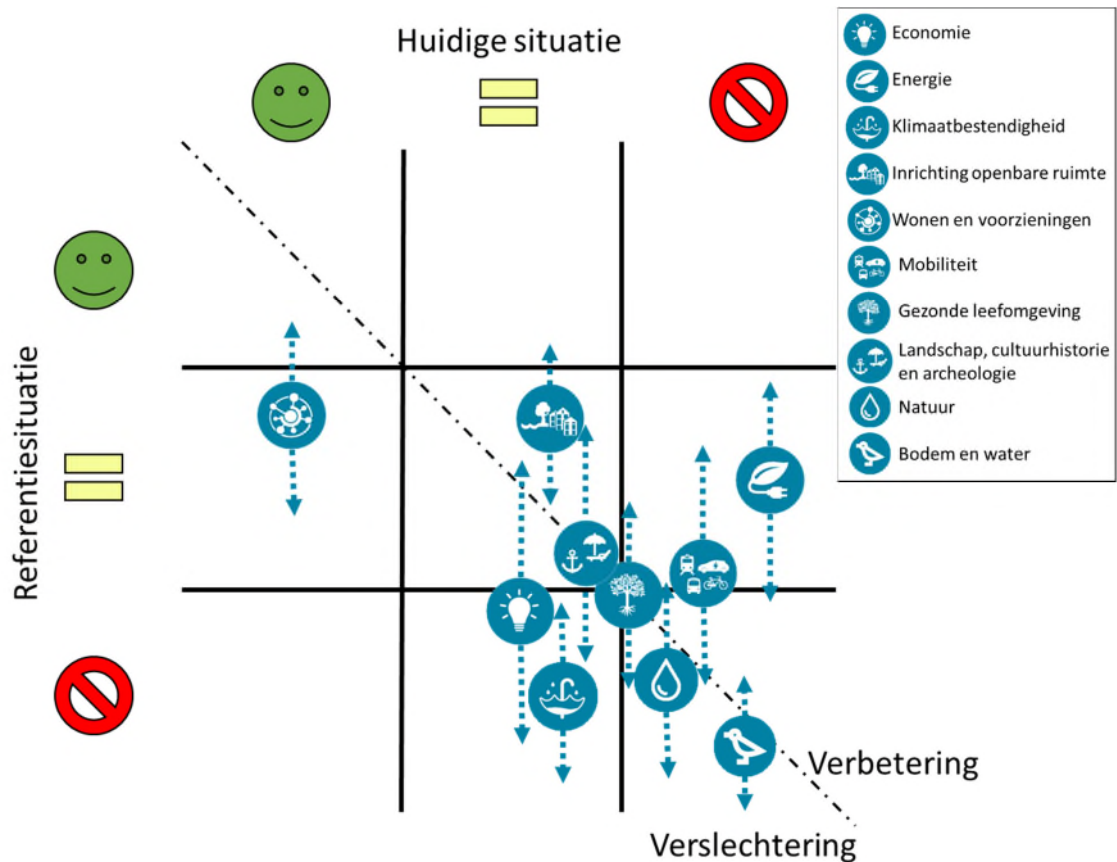
De thema's/doelstellingen waarop in de referentiesituatie knelpunten worden verwacht vereisen actie. Dit betreft de volgende thema's:

- Economie
- Klimaatbestendigheid
- Mobiliteit
- Gezonde leefomgeving
- Natuur
- Water²

Wanneer sprake is van (kans op) verslechtering is ook aandacht vereist, om dit zo veel als mogelijk te voorkomen. Enerzijds omdat verslechtering kan leiden tot nieuwe knelpunten, zoals het geval is bij de thema's Economie en Klimaatbestendigheid. Voor de thema's Natuur en Water geldt dat reeds knelpunten bestaan, daarom is verslechtering in principe ongewenst. Bij de overige thema's wordt - met de doelstellingen van de Omgevingsvisie Katwijk - verbetering beoogd, dus is actie benodigd om deze doelstellingen te bereiken.

Tenslotte geldt voor alle thema's dat de autonome ontwikkeling naar verwachting niet zodanig zal zijn dat de gewenste situatie wordt bereikt. Dit is uiteraard afhankelijk van de nadere uitwerking van beleidswaarden en de beoogde situatie. De verwachting is echter dat de ambitieniveaus hoger liggen dan zonder beleid behaald zal worden.

² Het thema bodem kent geen significante knelpunten.

Figuur 4.1: Samenvatting van de beoordelingen

5 Beoordeling van de voornemens in de omgevingsvisie

Per doelstelling is op basis van de voornemens in de omgevingsvisie geanalyseerd

- of wordt verwacht dat de beoogde richting van de doelstelling wordt ingeslagen,
- of sprake is van belangrijke onzekerheden die daarop invloed hebben,
- of aandachtspunten bestaan vanwege de haalbaarheid van de voornemens, en
- welke aanbevelingen op basis van deze aandachtspunten kunnen worden gedaan.

Vervolgens zijn per doelstelling de kansen en risico's beschouwd in relatie tot de overige aspecten van de fysieke leefomgeving.

5.1 Conclusies per doelstelling

Doelstelling 1. Versterken en innovatiever maken van de economie

Met de gekozen strategie wordt op meerdere fronten ingezet om meer werkgelegenheid in innovatieve sectoren te creëren. Dat gebeurt door ruimte te bieden voor innovatie en ondernemerschap, door de bestaande sectoren te ondersteunen, door de verbinding te zoeken met kennisclusters en door de bereikbaarheid van onderwijsinstellingen en economische clusters te versterken.

Met deze aanpak wordt op alle indicatoren uit het beoordelingskader een verbetering beoogd. De vestiging van innovatieve bedrijfstakken in de gemeente is echter een belangrijke onzekerheid. Met deze onzekerheid wordt passend omgegaan, doordat nog geen stempel wordt gedrukt op het cluster in Valkenburg en doordat breed wordt ingezet op het verhogen van het opleidingsniveau en op ondernemerschap.

Aandachtspunt voor de verdere uitwerking van programma's en het uitvoeren van de Omgevingsvisie Katwijk is deze onzekerheid. Met behulp van monitoring van type werkgelegenheid, opleidingsniveau en mate van ondernemerschap, kan worden geanticipeerd op veranderende omstandigheden.

Doelstelling 2. Een energieneutraal en klimaatbestendig Katwijk in 2050

Door te kiezen voor duurzame oplossingen en in te zetten op opwekking van hernieuwbare energie wordt een koers ingezet die past bij het verwachte klimaatbeleid. De duidelijke prioritering van groen boven asfalt past bij het klimaatadaptief inrichten van de fysieke leefomgeving. De bescherming van waardevolle ecosysteemdiensten rondom de kernen borgt dat deze niet verloren gaan. Al met al is sprake van keuzes die voorkomen dat de bestaande situatie verslechtert en het mogelijk maken om positieve impulsen te geven voor klimaatbestendigheid en duurzaamheid in de fysieke leefomgeving.

In de omgevingsvisie wordt klimaatbestendigheid vooral aan toekomstige ontwikkelingen gekoppeld. Gezien de reeds bestaande knelpunten is het de vraag of op die manier voldoende wordt gedaan om de leefomgeving tijdig op de gevolgen van het veranderende klimaat te kunnen inrichten. De klimaatadaptatie blijft daarmee een bijkomend effect, in plaats van een prioriteit.

De doelstelling om in 2050 energieneutraal te zijn, ligt buiten de scope van de omgevingsvisie, die de kern van het beleid tot 2030 schetst. Om in 2050 energieneutraal te kunnen zijn, moet echter nog zeer veel gebeuren. Het is dan ook van belang dat nu al stappen worden gezet. De wijze waarop energieneutraliteit zal worden ingevuld, wat er onder wordt verstaan en hoe met de impact van deze doelstelling op het landschap wordt omgegaan, wordt niet in de omgevingsvisie beschreven. Dit is een belangrijk aandachtspunt, omdat de haalbaarheid van energieneutraliteit in 2050 – op welk schaalniveau dan ook – dubieus is. Een nadere beantwoording van de bovenstaande vragen is dan ook essentieel voor het vervolg.

Doelstelling 3. Versterken en verduurzamen bestaand stedelijk gebied met behoud van groene kwaliteiten

Met name door de prioritering van leefbaarheid in de kernen zal bij toekomstige ontwikkelingen aandacht zijn voor groen. Diverse ingrepen in de openbare ruimte zijn al voorzien, waardoor de verwachting is dat groene kwaliteiten zullen worden toegevoegd in de kernen. Er is weinig informatie beschikbaar over de schaal van de behoefte aan groen en over de snelheid waarmee nieuw groen wordt toegevoegd. Bij het opstellen van uitvoeringsprogramma's is het daarom aan te bevelen om de kwantitatieve en kwalitatieve beschikbaarheid en behoefte in beeld te brengen, te sturen op een passend tempo en te monitoren of de resultaten ook volgen.

Met de duurzaamheidsambities wordt voorgesorteerd op vergaande normen. De normen die aan de nieuwe kern en andere nieuwe ontwikkelingen worden gesteld borgen dat hier deze met voldoende oog voor duurzaamheid worden gerealiseerd. Ook de inzet op andere duurzaamheidsmaatregelen en –kansen past bij de benodigde aandacht voor dit thema.

Doelstelling 4. Bouwen aan inclusieve kernen met sterke sociale samenhang

Verdichting en kwaliteitsverbetering gaan gepaard met een grotere afstemming op de behoeften van de bewoners nu en in de toekomst. De gemeente Katwijk wil met maatwerk faciliteren dat voor iedereen het gewenste woonmilieu en de benodigde voorzieningen beschikbaar zijn. In de Omgevingsvisie Katwijk worden heldere prioriteiten uitgesproken. Aan de sociaal-maatschappelijke aspecten van de leefomgeving wordt een belangrijke plaats gegeven, om knelpunten in de toekomst te voorkomen.

Met Nieuw Valkenburg wordt de mogelijkheid om nieuwe woonmilieus en een bijzonder programma toe te voegen benut. Deze nieuwe kern zal een eigen identiteit gaan ontwikkelen. Aandachtspunt kan zijn dat deze identiteit vanaf de basis moet worden opgebouwd en het dus onzeker is of hier de gewenste sociale samenhang zal ontstaan. Nieuw Valkenburg maakt zijn eigen ontwikkelproces door. Binnen die kaders is voldoende aandacht te besteden aan alle aspecten van de leefomgeving die bijdragen aan het ontwikkelen van een kern met een sterke identiteit.

Van de benodigde 7.500 woningen, worden er 5.000 voorzien in Nieuw Valkenburg. Hoe de andere 2.500 woningen via binnenstedelijke verdichting worden gerealiseerd wordt in de omgevingsvisie niet verder onderbouwd.

Doelstelling 5. Kiezen voor duurzame en veilige mobiliteit

De Pioniersbaan wordt voorgesteld ten noorden van Rijnsburg, om het verkeer dat nu door Katwijk rijdt een alternatieve route te bieden. Aangezien de N206 als onderdeel van de Rijnland-Route zal worden opgewaardeerd, is het de vraag wat de doelmatigheid van de Pioniersbaan zal zijn. De aansluiting van de Pioniersbaan op de A44 stuit bovendien op knelpunten vanuit de benodigde ruimte en vanuit verkeersveiligheid. De verkeerskundige waarde en haalbaarheid staan daarom dan ook ter discussie. In overleg met de provincie en de regio worden de plannen nader uitgewerkt.

De Westerbaan is verkeerskundig een kansrijke oplossing om een betere ontsluiting van de kust te verkrijgen. Vanwege potentiële impact op de natuur is dit plan echter nog niet concreet. Mobiliteitstransities zullen naar verwachting leiden tot nieuwe eisen aan de infrastructuur. Katwijk sorteert voor op de transitie naar elektrische voertuigen. Op termijn kunnen echter knelpunten ontstaan als gevolg van nu onvoorziene veranderingen. Door monitoring en herijking van beleid kan hierop worden geanticipeerd.

Met een gedetailleerd onderzoek naar lokale verkeers- en parkeerknelpunten en oplossingen kan een passende aanpak worden uitgewerkt. Monitoring kan daarbij van pas komen om knelpunten te prioriteren.

Doelstelling 6. Ontwikkelen van een gezonde en veilige gemeente

De beoogde realisatie van de Pioniersbaan kan de leefbaarheid van de kernen vergroten, als deze er toe leidt dat het autoverkeer niet langer over de N206 zal rijden. Ook met de beoogde verbetering van geluidsreductie en luchtkwaliteit in de omgeving van drukke wegen wordt een bijdrage geleverd aan beperking van het effect van de omgeving op de gezondheid.

Met de inzet op de beschikbaarheid van voorzieningen in de kernen en de prioritering van duurzame en gezonde modaliteiten wordt een impuls gegeven voor gezond gedrag van de bewoners. De aandacht voor ouderen die benodigd is vanwege verdere vergrijzing is aanwezig in de Omgevingsvisie Katwijk.

In de omgevingsvisie wordt klimaatbestendigheid vooral aan toekomstige ontwikkelingen gekoppeld. Gezien de reeds bestaande knelpunten is het de vraag of op die manier voldoende wordt gedaan om gezondheidseffecten als gevolg van extreme weersomstandigheden te voorkomen.

Doelstelling 7. Benutten van Katwijkse historische en landschappelijke kwaliteiten en erfgoed

De (potentiële) kwaliteiten van het erfgoed, archeologie en het landschap worden als uitgangspunt genomen voor verdere ontwikkeling. Dit leidt tot een betere benutting en meer samenhang, waardoor de ruimtelijke kwaliteit zal worden verbeterd. Een integraal programma, gekoppeld aan de Erfgoedkaart van Katwijk kan zorgen voor de gewenste samenhang en ruimtelijke structuur.

Overige thema's

Omdat stikstofdepositie in de duingebieden al een knelpunt is, is het de vraag of realisatie van de Pioniersbaan vanuit natuurwetgeving haalbaar is. Voor de Westerbaan ten zuiden van Katwijk geldt op voorhand dat deze als weg voor regulier autoverkeer onhaalbaar is vanwege de situatie in het duingebied. Mochten deze wegen gerealiseerd worden leidt dit tot een toename van stikstofdepositie in een gebied waar de kritische depositiewaarde reeds bereikt is.

Mogelijk ontstaat ruimte voor verkeer als dit verkeer schoner is of zelfs geheel elektrisch rijdt. De impact van andere vormen van vervoer, zoals drones, HOV en e-bikes op de natuur kan aanzienlijk zijn. Het is moeilijk te zeggen of de natuur daardoor verder onder druk komt te staan, of juist meer ontzien wordt. Op basis van de huidige regelgeving is 'saldere' van depositieruimte, waarbij negatieve effecten worden weggestreept tegen gunstige effecten, niet mogelijk.

De ontwikkeling van Nieuw Valkenburg leidt tot een grote druk op een gebied waar nu relatieve rust bestaat voor de natuur. Dit kan significante effecten hebben op de aanwezige natuurwaarden. Als gevolg van de prioritering van leefbaarheid boven bereikbaarheid zal de waarde van stedelijk groen naar verwachting verhoogd worden.

Er worden geen ontwikkelingen voorzien met grote impact op de bodem in het algemeen. Bij toekomstige ontwikkelingen wordt de bodem als randvoorwaarde meegenomen. Katwijk wil de (zwem)waterkwaliteit verbeteren, hiervoor worden de bestaande plannen voortgezet.

5.2 Kansen en risico's

In het MER is per doelstelling in beeld gebracht of sprake is van kansen en risico's voor de andere doelstellingen; versterken de voornemens bij de ene doelstelling de situatie voor de andere doelstellingen of is sprake van een risico voor het doelbereik bij andere doelstellingen? Uit de beschouwingen blijkt dat er inderdaad risico's zijn. Deze beschouwingen (en met name de gesignaleerde risico's) zijn betrokken bij de aanbevelingen.

6 Aanbevelingen

6.1 Inhoud

Aandachtspunten vanuit de inhoud

Zowel uit beoordelingen die zijn gemaakt bij de foto's van de leefomgeving als bij de beschouwingen bij de doelstellingen komt naar voren dat in de komende jaren inspanningen nodig zijn om de ambities waar te maken. Voor een aantal doelen is geconstateerd dat er tegenstrijdigheden kunnen zijn en dat het hoog leggen van de lat voor de ene doelstellingen als gevolg kan hebben dat de ambities voor andere doelstellingen naar beneden moeten worden bijgesteld.

Bij de verdere uitwerking van de opgaven kunnen de beleidsopties worden afgewogen en beoordeeld aan de hand van het **beoordelingskader**. Hier ligt een eerste opgave van het vervolgproces: in dit MER is op hoofdlijnen een beoordelingskader gehanteerd, dat echter om goed te kunnen functioneren als beoordelingskader voor het vervolg (zowel de monitoring als het maken van verdere inhoudelijke keuzes in programma's en plannen) een verdere verdiepingsslag moet krijgen.

De grote nieuwe opgaven voor de gemeente liggen op de gebieden van energie en klimaat, duurzame bereikbaarheid en mobiliteit en de kwaliteit van de leefomgeving.

Voor **energie** is duidelijk dat nog een lange weg is te gaan naar energieneutraliteit en dat energie-maatregelen enerzijds positieve effecten voor andere doelen en ambities kan hebben, maar anderzijds ook negatieve gevolgen kunnen hebben. Ook ten aanzien van de manier waarop de energietransitie vorm kan krijgen zijn nog keuzes noodzakelijk. Daarbij gaat het zowel om vormen van energieopwekking (zon, wind) als om de schaalgrootte (bottom-up met ambities en uiteindelijk een programma per wijk/kern/sector of top down met grootschalige opwekking) als om de rolopvatting van de gemeente. De opgave met betrekking tot energie vraagt in eerste instantie om een nadere invulling op het themaniveau (voor de gemeente als geheel) en, afhankelijke van de uitkomsten daarvan, mogelijk een verdere concretisering in concrete plannen en verdere uitwerkingen op het niveau van wijken of kernen.

Voor het **klimaatbestendig** maken van de gemeente (acceptabel risico voor wateroverlast, acceptabel niveau van hittestress) lijkt het meer voor de hand te liggen de opgave op het niveau van wijken of kernen aan te pakken.

Om de doelen voor een **duurzame bereikbaarheid en mobiliteit** te kunnen bereiken is een verdere uitwerking nodig van de doelen en ambities enerzijds en de mogelijkheden en beperkingen anderzijds. Daarbij is het tevens nodig een goed beeld te krijgen van de mobiliteitsvragen die zijn gekoppeld aan de ambities ten aanzien van economie en woningbouw.

Leemten in kennis en relevantie voor het vervolg

In een MER met een abstract en strategisch karakter als het onderhavige is vanzelfsprekend een groot aantal onzekerheden aanwezig. Het voorspellen van de toekomstige situatie in een complexe en veranderende wereld is eigenlijk niet mogelijk, het gaat meer om het aanduiden van kansen en risico's en van richtingen. Immers, exogene factoren kunnen sterk wijzigen waardoor aannames en veronderstellingen die in dit MER zijn gedaan niet meer blijken te kloppen.

Gezien dit niveau van het MER zijn geen wezenlijke leemten in kennis aanwezig die een belemmering zijn voor het nemen van het besluit. In dit opzicht is van belang dat het MER, in samenhang met de omgevingsvisie, niet een statisch document is maar een startpunt voor het verdere proces van uitwerking, keuzes maken, planvorming, monitoring en eventuele bijsturing.

Dit laat onverlet dat het als startpunt van de monitoring voor een aantal aspecten wenselijk kan zijn informatie te verzamelen als nulmeting voor relevante indicatoren. Dit is uiteraard gerelateerd aan het beoordelingskader. Als dit als onderdeel van het vervolgproces nader wordt gedefinieerd en (wellicht geleidelijk) wordt vertaald in meetbare criteria kan het noodzakelijk blijken de status quo in beeld te brengen.

6.2 Proces

Beoordelingskader, monitoring en evaluatie

Bij de actualisatie van de omgevingsvisie kan op basis van de aandachtspunten uit dit MER het milieubelang steeds worden meegewogen. Dit kan leiden tot het signaleren van nieuwe knelpunten en het bijstellen van doelstellingen, zodat de visie ook meebeweegt met de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving.

Met name bij de integratie van beleidsvelden en de uitwerking in programma's biedt het beoordelingskader in dit MER houvast om beleid op te stellen, waarmee een integrale bijdrage wordt geleverd aan de doelstellingen van de gemeente Katwijk. Om het beoordelingskader succesvol toe te passen zal dit verder moeten worden aangevuld met beleidswaarden. Met dergelijke waarden (omgevingswaarden en streefwaarden, zie hoofdstuk 3) worden objectieve normen gesteld waarmee keuzes kunnen en moeten worden onderbouwd. Om deze beleidswaarden te ontwikkelen kan een doelenboom worden uitgewerkt om de relatie tussen indicatoren en doelstellingen te verbeelden. Per indicator kunnen vervolgens, aan de hand van de huidige situatie en de gewenste toekomstige situatie realistische beleidswaarden worden bepaald.

De huidige situatie, beleidswaarden en de verandering ten opzichte van een eerdere situatie zijn enkel goed in beeld te brengen met behulp van een goed monitoringssysteem. Het is wenselijk om zo snel mogelijk een volledige nulmeting uit te voeren ter aanvulling op de foto's van de leefomgeving. Vervolgens zijn beleidswaarden te ontwikkelen om de nulmeting in context te plaatsen. Dit zal voornamelijk gebeuren met de actualisatie van de omgevingsvisie en de uitwerking van programma's en plannen.

Met een monitoringssysteem, de huidige situatie (t_0) en beleidswaarden heeft de gemeente Katwijk het instrumentarium om de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving te volgen en bij te sturen waar nodig en/of gewenst.

Implementatie

Op basis van het voorgaande kan geconcludeerd worden dat met een monitoringssysteem gekoppeld aan de omgevingsvisie een goede basis wordt gevormd voor implementatie. Beleids- en planvorming kunnen worden onderbouwd vanuit de monitoring en dragen bij aan het behalen van de doelen uit de omgevingsvisie.

Om de voorziene integratie van beleidsvelden en uitwerking van programma's aan elkaar te koppelen wordt aanbevolen om als eerste vervolgactie een plan van aanpak voor implementatie op te stellen. In dit plan van aanpak kunnen het monitoringssysteem en de voorziene vervangingsopgave van het bestaande beleid een plaats krijgen. Op basis van een analyse van vigerende beleidswaarden kan de opgave worden geagendeerd aan de hand van de volgende vragen:

- Hoe worden bestaande beleidswaarden geïntegreerd in de omgevingsvisie en bijbehorend beleid?
- Welke en wat voor type beleidswaarden wil de gemeente Katwijk aanvullend vaststellen?
- Wat betekent dit voor het monitoringssysteem?

Werken met het beoordelingskader

Met het beoordelingskader is een integrale aanpak mogelijk om de effecten te beoordelen van ontwikkelingen op de indicatoren, de fysieke leefomgeving en de doelstellingen van de omgevingsvisie. Het beoordelingskader wordt met beleidswaarden en de huidige situatie gevuld, waardoor het steeds objectiever en doelgerichter wordt.

Sturingsfilosofie en rol van de gemeente

Katwijk is niet één geheel, maar een samenleving van tienduizenden mensen die onderdeel is van een complexe wereld. Niet alleen Katwijk en de Katwijkers maar ook de buitenwereld hebben invloed op de Katwijkse leefomgeving. Hoe de toekomstige situatie er uit zal zien is de uitkomst van ingewikkelde processen. Dat zijn deels de exogene invloeden en processen, maar ook de ontelbare afwegingen en individuele keuzes die worden gemaakt, van moment tot moment. Stap ik in de auto of ga ik op de fiets? Kies ik voor het isoleren van mijn huis of spendeer ik mijn geld aan een buitenlandse vakantie? Neem ik die nieuwe baan ver weg of blijf ik werken in mijn eigen dorp? Stem ik links of stem ik rechts? Stoppen met het eten van vlees of niet?

De mate waarin de doelen en ambities worden bereikt worden mede bepaald door dergelijke keuzes. Dit heeft als gevolg dat bij het vormgeven van het vervolg van de omgevingsvisie aandacht nodig is voor, en keuzes moeten worden gemaakt over de manier waarop de doelen en ambities dichterbij kunnen worden gebracht. Dit vraagt voor de vervolgstappen van de omgevingsvisie, in hoofdzaak per onderdeel of programma, om een analyse van de mogelijkheden en beperkingen van de gemeente als het gaat om het uitoefenen van invloed op de richting waarin ontwikkelingen en gaan en op het tempo en de mate van doelbereik. Welke inspanning is nodig van de gemeente en wat levert die inspanning op?

De bandbreedte van sturingsmogelijkheden is daarbij nogal breed: van niet zelf doen maar overlaten aan markt en inwoners (onder strikte regels en handhaving) aan het ene uiterste tot het zelf doen aan het andere uiterste, met daartussen opties als

- stellen van regels maar niet handhaven,
- geen regels maar kaders,
- faciliteren (bijvoorbeeld door ondersteuning bij planvorming of een revolving fund; bij duurzamer maken van mobiliteit het aanleggen van conflictvrije fietspaden en voorzieningen voor fietsparkeren),
- stimuleren (bijvoorbeeld door subsidie of andere financiële prikkels).

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Monitorweg 29
1322 BK ALMERE
Postbus 10044
1301 AA ALMERE
T. 0652038538
E. just.verhoeven@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2017

Niets uit deze uitgave mag worden vervoerdigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.